

Олена Леонідівна МАЛАХОВА

кандидат економічних наук,
доцент кафедри банківської справи,
Тернопільський національний економічний університет
E-mail: malahov_mct@mail.ru

БАЗОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ БАНКАМИ ПРОЦЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ

Малахова, О. Л. Базові аспекти формування та реалізації банками процентної політики [Текст] / Олена Леонідівна Малахова // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2015. – Том 21. – № 1. – С. 185-192. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Вступ. У статті розкрито сутність, види процентної політики банку на макро- і мікрорівнях та фактори, що її визначають.

Мета. Метою дослідження є аналіз наукових підходів до сутності процентної політики банків та виокремлення чинників, що її визначають в умовах нестабільності економічної системи.

Метод (методологія). На основі діалектичного методу пізнання проведено узагальнення наукових підходів щодо економічної природи, цілей та завдань провадження банками процентної політики. Для дослідження впливу економічних чинників використано статистичні методи, методи техніко-економічного і фінансового аналізу та спостереження.

Результати. Вивчення динаміки руху процентних ставок показує, що процентна політика виступає одним із визначальних і водночас непростих механізмів регулювання депозитної та кредитної політики банку. Розглянуто цілі процентної політики у короткостроковому та довгостроковому періодах та виокремлено чинники впливу макро- і мікроекономічного характеру на формування і реалізацію процентної політики банку. Проаналізована послідовність формування останньої та вірогідність негативного впливу зовнішніх факторів у сучасних умовах розвитку банківського сектору України.

Ключові слова: процент; процентна політика; облікова ставка; депозитні операції; кредитні продукти; фактори впливу на процентну політику.

Olena Leonidivna MALAKHOVA

PhD in Economics,
Associate Professor,
Department of Banking,
Ternopil National Economic University
E-mail: malahov_mct@mail.ru

BASIC ASPECTS OF FORMATION AND REALIZATION OF THE BANKS INTEREST POLICY

Abstract

Introduction. In the article we have considered the essence, the types of bank interest rate policy at the macro and micro levels and factors that determine it.

Purpose. The aim of the study is to analyse scientific approaches to the nature of the interest rate policy of banks and single out the factors that determine it in the conditions of an unstable economic system.

The method (methodology). On the basis of the dialectical method of knowledge it has been held the generalization of scientific approaches to the economic nature, objectives and tasks of the bank interest rate policy. To study the impact of economic factors we have applied statistical techniques, methods, feasibility and financial analysis and observation.

Results. The results of the analysis of the dynamics of interest rates have shown that the interest rate policy is one of the key and at the same time complicated mechanisms of regulation of deposit and loan policy. We have considered interest rate policy objectives in the short and long run and singled out factors affecting macro- and microeconomic nature of the formation and implementation of interest rate policy of the Bank. It has been analyzed the sequence of

---

formation of the latter and the likelihood of adverse external factors in the current conditions of the banking sector in Ukraine.

Keywords: *interest; interest rate policy; discount rate; deposit operations; credit products; impacts on interest rate policy.*

JEL classification: H8

Вступ

Особливостями сучасного розвитку вітчизняних банків є те, що за умов економічної і політичної нестабільності в країні їх очікують значні труднощі в частині формування і реалізації ефективної процентної політики, а відтак саме необґрунтовані рішення з приводу встановлення відсоткових ставок на банківські депозитні та кредитні продукти можуть призвести до погіршення позицій банку на ринку. За таких обставин, в інтересах останнього проводити таку процентну політику, яка б повною мірою забезпечувала йому отримання необхідного рівня прибутку і була приваблива для наявних і потенційних клієнтів.

Ще донедавна дослідження окресленої тематики в економічній літературі здійснювалось не повною мірою. Саме тому нині відсутній єдиний теоретичний підхід щодо економічного змісту, складових елементів та факторів, що чинять вплив на процеси формування та реалізації процентної політики банків. Найбільш вагомий внесок у дослідження загальних питань банківської справи, а також окремих аспектів формування процентної політики комерційних банків зробили дослідження відомих зарубіжних вчених, а саме: О. І. Лаврушина, Дж. Сінкі, П. Роуза, Р. Дж. Фішера, О. В. Шевцової та ін. Окремих проблемам формування ефективної цінової політики комерційних банків присвячені дослідження вітчизняних економістів, зокрема Л. В. Кузнецової, В. В. Коваленко, С. В. Науменкової, Є. В. Остропольської, І. В. Сало та інших.

Утім, попри належне наукове напрацювання вітчизняних та зарубіжних вчених із зазначеної проблематики, існує потреба в подальшому теоретичному дослідженні та розробці окремих питань формування процентної політики комерційного банку в умовах нестабільного фінансового середовища.

Мета та завдання статті

Метою статті є дослідження наукових підходів до сутності процентної політики банків та виокремлення чинників, що її визначають в умовах нестабільності економічної системи. Вказана мета визначила перелік завдань, які потребують вирішення:

- узагальнити підходи науковців та фахівців банківської справи до економічної природи, цілей та завдань процентної політики банків;
- виявити та систематизувати фактори макро- і мікроекономічного рівнів, що чинять вплив на формування процентної політики банків;
- виокремити основні етапи організації та реалізації банківськими установами процентної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження

Ефективність діяльності банківського сектору значною мірою залежить від ефективної організації та провадження процентної політики, а саме: ставки за активними операціями повинні перевищувати ставки за пасивами. Саме тому кожен банк прагне сформувати таку оптимальну процентну політику, щоб, окрім забезпечення максимального прибутку, отримати ще й конкурентні переваги на ринку банківських послуг.

У контексті окреслених завдань нашого наукового дослідження вважаємо за необхідне розглянути різні підходи фахівців щодо сутності процентної політики (табл. 1).

Як видно із таблиці, різні автори розглядають сутність процентної політики по-різному, визначають її або як частину управління (банківського менеджменту), або як сукупність заходів, частину внутрішньої роботи. Утім, у більшості визначень міститься посилання на те, що вона стосується активних і пасивних операцій і спрямована на досягнення певних цілей. Процентна політика може також розглядатися як документ, який складається банком та визначає порядок встановлення, зміни і застосування процентних ставок за залученими та розміщеними від імені банку ресурсами.

Слід зазначити, що ця політика стосується не всіх операцій банку. Як відомо, до активних операцій банку належать операції кредитного характеру, операції з цінними паперами, довгострокові фінансові інвестиції, похідні фінансові інструменти тощо. До прикладу, операція банку щодо купівлі нового приміщення, хоча і є активною за своєю суттю, оскільки призводить до збільшення активів, але безпосередньо з процентною політикою не пов'язана. З іншого боку, такі пасивні операції, як формування прибутку, статутного фонду, відкладені податкові зобов'язання, також не залежать від політики банків у

частині формування відсоткових ставок. Відтак, процентна політика має відношення тільки до тих операцій банку, у результаті яких банк отримує процентні доходи або видатки і які чутливі до змін процентної ставки.

Таблиця 1. Підходи різних дослідників щодо сутності процентної політики

Автор	Визначення
О. І. Лаврушин [1, с. 600.]	Процентна політика – це сукупність заходів із регулювання економічних відносин шляхом управління процентними ставками. Процентна політика банків спрямована на максимізацію чистого процентного доходу від банківських операцій, страхування кредитного ризику та управління ліквідністю балансу банку.
В. Н. Усоський [2]	Процес напрацювання і практичного застосування топ-менеджерами банків системи управління і структурою та рівнем процентних ставок за активними та пасивними операціями для максимізації прибутку на ринку.
Куклін А. А., Шнейдер Є. А. [3]	Важливий елемент внутрішньої роботи банку, який багато в чому визначає динаміку та структуру активних та пасивних операцій банку.
Тарасов В. І. [4, с. 347]	Один із найважливіших і в той же час достатньо складних інструментів регулювання банківської діяльності, який знаходить своє вираження в регулюванні рівня і динаміки процентних ставок.
Шевцова О. В. [5]	Тактика і оперативне управління у сфері регулювання активних і пасивних процентних ставок з метою забезпечення прибутковості, ліквідності, надійності і розвитку операцій банку.

Варто зауважити, що необхідно розрізняти процентну політику банків на макро- і на мікрорівні (табл. 2).

Таблиця 2. Формування процентної політики банків на макро- та мікроекономічному рівнях

Рівень економічної системи	Установа, що формує і реалізує процентну політику	Економічний зміст процентної політики	Види банківського проценту, що слугує базовою основою процентної політики
Макроекономічний рівень	Центральний банк	Сукупність заходів, що спрямовані на забезпечення рентабельності банківської системи та забезпечення оптимальних темпів розвитку економіки на основі ефективного використання банківського проценту	Обліковий процент – плата, яку стягує центральний банк з комерційних банків за позики, надані під векселі Облікова ставка – це один із монетарних інструментів, за допомогою якого центральний банк встановлює для банків та інших суб'єктів грошово-кредитного ринку орієнтир щодо вартості залучення та розміщення грошових коштів Ставка рефінансування – виражена у відсотках плата за кредит, що надаються банкам, яка встановлюється центральним банком з метою впливу на грошовий обіг та кредитування
Мікроекономічний рівень	Комерційні банки	Сукупність заходів в області процентних ставок щодо залучення і розміщення грошових коштів з метою забезпечення рентабельності і ліквідності банківської установи	Депозитний процент – плата банків за залученими на депозитні рахунки грошові кошти Позичковий процент – плата, яку отримує банк-кредитор за отриманими кредитами

На макрорівні процентну політику формує і реалізує центральний банк, в якості якого в Україні виступає Національний банк. Процентна політика НБУ визначається цілями і задачами грошово-кредитної політики держави, а та – процесами, що відбуваються в економіці, і тими завданнями, які ставляться на певних етапах її розвитку.

На мікроекономічному рівні процентна політика – це політика банків другого рівня при залученні і розміщенні банківських ресурсів. Щодо цілей процентної політики на мікроекономічному рівні, то варто зауважити, що їх досить складно визначити однозначно. Вочевидь, найбільш простим визначенням може бути те, що метою провадження процентної політики комерційного банку є забезпечення максимальної рентабельності. Втім, з різних причин не всі банки розглядають максимізацію рентабельності як єдину ціль організації своєї діяльності. Прагнучи досягти конкурентних переваг на ринку банківських послуг, банки воліють створювати та розширювати клієнтську базу, напрацьовувати з нею тривалі та тісні взаємовигідні економічні відносини.

За таких обставин абсолютно очевидним є те, що цілі процентної політики можуть бути поділені на два основних рівні, а саме: 1) тактичні (доступність інформації про діяльність банку, розвиток філіальної мережі, внутрішньобанківський розвиток); 2) стратегічні (отримання прибутку). Кожна ціль передбачає постановку цілого переліку завдань. Так для підвищення інформованості населення необхідно забезпечити простоту оформлення депозитних і кредитних операцій, постійно публікувати інформацію про нові продукти та відсоткові ставки, забезпечити довіру до банку з боку клієнтів. Для розвитку філіальної мережі банк повинен зберегти вже напрацьоване коло клієнтів, а також розширити свої загальні позиції на ринку тощо. Для внутрішньобанківського розвитку – по можливості скорочувати вартість залучених коштів, підвищувати дохідність працюючих активів, контролювати рівень кредитного ризику, скорочувати внутрішню вартість банківських послуг. Але оскільки загалом банк – це комерційна організація, то будь-яка із цих цілей та задач насамкінець спрямована на отримання єдиного результату – максимізацію прибутку.

Для встановлення адекватного рівня позичкового процента мають бути враховані фактори макро- і мікроекономічного характеру. Ці фактори зумовлюють можливості покриття витрат комерційного банку, отримання ним прибутку, а також управління ризиками за проведення відповідних операцій.

До основних зовнішніх факторів можна віднести політичну та загальноекономічну ситуацію, монетарну політику центрального банку, рівень конкуренції на банківському ринку, ситуацію на грошовому і кредитно-депозитному ринку, рівень державного регулювання, інфляцію, попит на банківські послуги з боку суб'єктів господарювання та ін.

До основних внутрішніх факторів можна віднести якість і новизну банківських продуктів, рівень прийнятих ризиків, якість реклами, орієнтацію на певні сегменти банківського ринку, репутацію і авторитет банку на національному ринку тощо.

Деякі економісти, наприклад О. В. Шевцова, виокремлюють частину зовнішніх факторів в окрему групу мезофакторів (рівень розвитку банківської системи, конкуренція на банківському ринку, стан ринку міжбанківських кредитів), а частину внутрішніх факторів – у мікрофактори (масштаб розвитку філіальної мережі, тип перерозподілу ресурсів тощо) [5].

Також фактори, які чинять вплив на процентну політику банку, можна поділити на адміністративні (оподаткування, політика мінімальних резервних вимог, пряме регулювання процентних ставок, одностороннє рішення керівництва банку) і ринкові (стан економіки, грошового, фінансового ринків и др.).

Окрім того, процентна політика, як і будь-яка інша політика банківської установи, повинна формуватися на основі певних базових принципів. Загалом принципи процентної політики банку є сукупністю вихідних умов, що визначають загальні цілі та спрямованість політики у сфері реалізації матеріальних інтересів кредитора щодо передання коштів у тимчасове користування. До основних принципів, на яких має засновуватися процентна політика банку, належать такі:

- покриття процентними доходами за позичковими операціями витрат на формування ресурсної бази банку для видачі кредитів різним групам клієнтів;
- встановлення процентної ставки на рівні, достатньому для забезпечення прийнятної рентабельності банківської установи;
- забезпечення належної гнучкості у встановленні процентних ставок з огляду на динаміку ринкової кон'юнктури, що змінюється під впливом пропозиції тимчасово вільних ресурсів, а також попиту на банківські кредити;
- диференціація рівня процентних ставок згідно з результатами аналізу діяльності кожного індивідуального позичальника і відповідними умовами позичкової операції;
- договірні засади встановлення рівня процентної ставки по кожній кредитній операції, що визначається у процесі переговорів між комерційним банком і позичальником і фіксується у кредитній угоді [6].

Таким чином, на основі вищевикладеного можна зробити висновок, що процентна політика банку – це комплекс заходів щодо управління процентними ставками за активними і пасивними операціями, що перебуває під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів, формується та реалізується з метою максимізації чистого процентного доходу.

Загалом така політика мала б формуватися на основі чіткого документа, який би мав вигляд затвердженої належним чином концепції, що враховувала б вплив усіх можливих факторів розвитку економіки та особливості діяльності тих груп позичальників, на обслуговування яких орієнтований банк.

На рис. 1 зображено загальний порядок організації та реалізації банком політики в частині встановлення відсоткових ставок.

Рис. 1. Порядок організації та реалізації банком політики щодо встановлення відсоткових ставок

На практиці банківські установи можуть розробляти більш детальний алгоритм роботи щодо організації та реалізації процентної політики. Загалом чітке дотримання прописаних у внутрішньобанківських положеннях процедур організації процентної політики (цілей, завдань, методик нарахування відсотків тощо) повинно забезпечувати досягнення стратегічних цілей банку (отримання конкурентних переваг на ринку, отримання максимального доходу при мінімізації кредитного та процентного ризиків та ін.).

У контексті дослідження зазначеної наукової проблематики, на наш погляд, особливого значення набуває аналітичний огляд процентної політики банків у сучасних умовах та виявлення основних вагомих чинників, що впливають на її ефективність.

Так суттєвий вплив на формування процентної політики чинить рівень інфляції. Інфляційна складова завжди прагне скоригувати відсоткові ставки на рівень реальної інфляції. Закономірність надзвичайно проста, оскільки внаслідок інфляційного зростання цін збільшується номінальний обсяг національного продукту. Для його реалізації повинна пропорційно зростати «поточна грошова маса» економічних суб'єктів, що викликає відповідне зростання попиту на кредитні ресурси, що, як наслідок, спонукає банки до підвищення номінальної ставки відсотка. Залежність динаміки номінальних процентних ставок від темпів інфляції широко визнається в закордонній економічній літературі. Вона відома за назвою «ефект Фішера», згідно з яким процентні ставки реагують на зміну товарних цін (інфляцію) у співвідношенні 1:1. Ця закономірність ураховується центральними банками західних країн у грошово-кредитній політиці, що виявляє певне вплив на процентну політику банків [6]. Проте до недавнього часу в Україні такий взаємозв'язок динаміки інфляції і банківського проценту не простежувався.

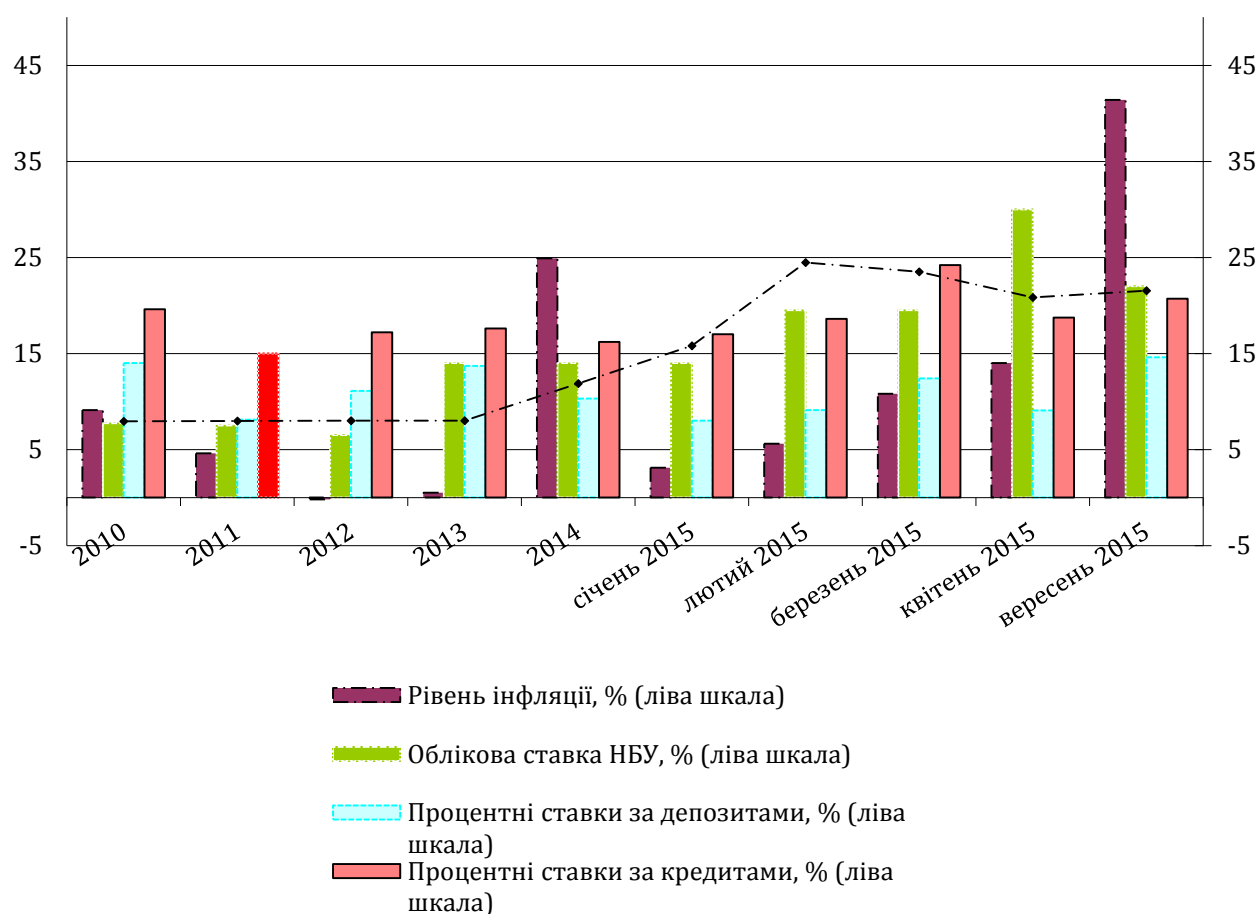
Втім, враховуючи останні тенденції інфляційних очікувань в Україні, цілком ймовірно, що банки будуть вимушені підвищити відсоткові ставки як за депозитними, так і за кредитними продуктами.

Окрім того, при формуванні процентних платежів за депозитами банки повинні враховувати не тільки індекс інфляції, а й облікову ставку НБУ, що є базовою основою для визначення вартості кредитних

ресурсів. Слід зауважити, що з квітня поточного року НБУ підвищив облікову ставку до рівня 30 %, однак уже вересні відбулося її зниження на 8 відсоткових пунктів [8].

Ситуацію погіршує і та обставина, що вища вартість залучення депозитів провокує вищі кредитні ставки, недоступність кредитів і збитковість банків, яким через певний час просто не буде з чого повертати ті депозити, які вони залучали. Тим часом зростання процентних ставок за депозитами посилює проблеми банкірів, значно збільшуючи процентні витрати фінустанов. Однопроцентне підвищення ставки за депозитами фізичних осіб — це загалом для системи понад 3 млрд грн на рік додаткових витрат. За останній рік процентні ставки за депозитами фізичних осіб зросли в середньому на 5 процентних пунктів. Оскільки адекватних компенсаторів у дохідній частині немає (за винятком хіба що валютних спекуляцій), картина виходить похмура, а ознаки формування нових бульбашок і пірамід — очевидні [7].

Не менш вагомим фактором зовнішнього середовища виступає валютний курс, оскільки він виражає загалом стан попиту і пропозиції на валютні цінності на внутрішньому ринку. Кореляційний взаємозв'язок аналізованих вище параметрів, що чинять вплив на валютний ринок в Україні, відображено на рис. 2.

Рис. 3. Кореляційний взаємозв'язок параметрів, що чинять вплив на процентну політику комерційних банків в Україні*

*Складено за даними [8]

Отже, банківські установи виступають активними учасниками всіх сегментів фінансового ринку, саме тому при формуванні своєї процентної політики повинні повною мірою враховувати макроекономічні параметри кожного зі складових цього ринку. Окрім того, на ринку грошових ресурсів банк повинен запропонувати вкладникам такий відсоток, що забезпечить можливість приносити власникам вільних коштів дохід не нижчий, ніж інші форми інвестицій і вкладень. За таких обставин економічним орієнтиром при формуванні ефективної процентної політики банком повинна бути середня норма прибутку. Слід пам'ятати, що підвищення рівня прибутковості операцій банків на окремих сегментах фінансового ринку, як правило, призводить до відповідного підвищення відсотків за депозитними та

кредитними продуктами банку.

З метою оптимізації процентної політики комерційного банку в частині встановлення відсоткових ставок за депозитами, за необхідне видається враховувати те, що:

1) в умовах сформованого напруженого фінансового становища зі збалансованістю грошових прибутків і витрат населення, а також наявності значних коштів у тіньовому сегменті економіки необхідно підсилити стимулювання стабільного і тривалого зберігання заощаджень;

2) з огляду на зниження купівельної спроможності гривні і, відповідно, знецінення заощаджень населення в умовах інфляції, необхідна індексація коштів населення за внесками у банках. При цьому реальна процентна ставка за внесками повинна враховувати власне процент, який гарантує збільшення вартості вкладеної суми, і інфляційний процент, що забезпечить зберігання реальної вартості вкладень;

Доцільною є також розробка банками вітчизняних методик визначення процентних ставок з урахуванням офіційного рівня інфляції на основі досвіду зарубіжних країн, згідно з яким для запобігання втрат від інфляції широко використовуються плаваючі процентні ставки, розмір яких не фіксується на увесь термін договору з банком, а варіюється залежно від економічної кон'юнктури, що складається на ринку, темпу інфляції та інше.

3) при удосконаленні процентної політики банку важливо брати до уваги зростання і диференціацію доходів населення. Окрім того, нині створюються передумови для активізації механізму соціального контролю і на цій основі попередження негативного впливу зростання інфляції на заощадження, особливо для пенсіонерів, молоді та інших малозабезпечених груп населення.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Процентна політика є вкрай важливою складовою банківського менеджменту, оскільки саме вона спрямовується на забезпечення банком стратегічних і тактичних цілей. Вона формується під впливом цілого переліку факторів, а саме:

- невизначеності очікуваних темпів інфляції, які частково перекладаються на банківську систему;
- вищої ризиковості кредитних вкладень, ніж у розвинутих країнах (необхідності додаткових витрат на моніторинг господарської діяльності позичальників; асиметричної інформації щодо їх фінансового стану);
- значно вищих ризиків відпливу вкладів (невизначеності щодо стабільності ресурсної бази банку), у зв'язку з чим банки утримують додаткові резерви, іммобілізуючи таким чином частину залучених коштів, що справляє непрямий вплив на вартість розміщення фінансових ресурсів.

Таким чином, з метою оптимізації процентної політики банків, підвищення її ефективності за необхідне видається зосередження особливої уваги в частині удосконалення уже існуючих форм отримання процентів, розширення спектру виконуваних банками операцій, а також подальшого розвитку методів непрямого державного регулювання діяльності комерційних банків.

Список літератури

1. Банковское дело [Текст] : учебник / О. И. Лаврушин, И. Д. Мамонова, Н. И. Валенцева и др.; под ред. докт. экон. наук, проф. О. И. Лаврушина. – М.: КНОРУС, 2009. – 768 с.
2. Усокий, В. Н. Теоретические аспекты проведения процентной политики в банковской системе Беларуси [Электронный ресурс] / В. Н. Усокий // Экономика и банки: научно-практический журнал. – Режим доступа: <http://ojs.polessu.by/index.php/EB/article/view/526>.
3. Куклин, А. А. О некоторых подходах к построению процентной политики коммерческого банка при кредитовании населения [Электронный ресурс] / А. А. Куклин, Е. А. Шнейдер. – Режим доступа: <https://ideas.repec.org/a/scn/015306/15265629.html>.
4. Деньги, кредит, банки [Текст] : учебное пособие / В. И. Тарасов. – Минск: Мисанта, 2003. – 512 с.
5. Шевцова, О. В. Процентная политика многофилиального коммерческого банка: автореф. дис. ... канд. эконом. наук: 08.00.10 [Электронный ресурс] / О. В. Шевцова. – Режим доступа: <http://www.dissertat.com/content/protsentnaya-politika-mnogofilialnogo-kommercheskogo-banka>.
6. Остропольська, Є. В. Роль та значення процентної політики банку в забезпеченні ефективного функціонування банківської сфери України [Електронний ресурс] / Є. В. Остропольська. – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/9_2015/43.pdf.
7. Українські банки з надвисокими відсотками за депозитами стали нагадувати фінансові піраміди 27 червня 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dt.ua/ECONOMICS/ukrayinski-banki-z-nadvisokimi-vidsotkami-za-depozitami-stali-nagaduvati-finansovi-piramidi-177226.html>.
8. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

References

1. Lavrushin, O. I., Mamonova, I. D., Valentseva, N. I. (2009). Bankovskoe delo [Banking]. Moscow: KNORUS. [in Russian].
2. Usoskiy, V. N. (2010). Teoreticheskie aspektyi provedeniya protsentnoy politiki v bankovskoy sisteme Belarusi [Theoretical aspects of interest rate policy in the banking system of Belarus]. *Ekonomika i banki: nauchno-prakticheskiy zhurnal – Economy and banks: scientific journal*. Retrieved from : <http://ojs.polessu.by/index.php/EB/article/view/526> [in Byelorussian].
3. Kuklin, A. A. (2007). O nekotoryih podhodah k postroeniyu protsentnoy politiki kommercheskogo banka pri kreditovanii naseleniya [On some approaches to the construction of interest rate policy of commercial banks in lending to the population]. *ideas.repec.org*. Retrieved from <https://ideas.repec.org/a/scn/015306/15265629.html>.
4. Tarasov, V. I. (2003). Dengi, kredit, banki [Money, credit, banks]. Minsk: Misanta. [in Byelorussian].
5. Shevtsova, O. V. (2003). Protsentnaya politika mnogofilialnogo kommercheskogo banka. [Interest rate policy multidivisional commercial bank]. Extended abstract of candidate's thesis. Retrieved from <http://www.dissercat.com/content/protsentnaya-politika-mnogofilialnogo-kommercheskogo-banka>. [in Byelorussian].
6. Ostropolska, Ye. V. (2015). Rol ta znachennia protsentnoi polityky banku v zabezpechenni efektyvnoho funktsionuvannia bankivskoi sfery Ukrainy. [The role and importance of the bank's interest rate policy to ensure the effective functioning of the banking sector Ukraine]. Retrieved from http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2015/43.pdf6. [in Ukrainian].
7. Ukrainski banky z nadvysokymy vidsotkamy za depozytamy staly nahaduvaty finansovi piramidy 27 chervnia 2015. [Ukrainian banks with ultra-high interest on deposits began to resemble a pyramid June 27, 2015]. (2015). *dt.ua/ECONOMICS*. Retrieved from http://dt.ua/ECONOMICS/ukrayinski-banki-z-nadvisokimi-vidsotkami-za-depozitami-stali-nagaduvati-finansovi-piramidi-177226_.html. [in Ukrainian].
8. Ofitsiyniy sait Natsionalnoho banku Ukrainy [The official site of the National Bank of Ukraine]. (2015). www.bank.gov.ua. Retrieved from <http://www.bank.gov.ua>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 30.10.2015 р.